

Redaktionelt forord

Giver det overhovedet mening at tale om et »udkantsdanmark«? Danmark er trods alt et lille land både i befolkningens selvforståelse og rent territorielt. Den ene ende af landet er knyttet til den anden ende med et tæt netværk af velholdte veje og broer. Der findes hospitaler, skoler, universiteter, kirker, erhvervsvirksomheder i alle regioner, og den moderne kommunikationsteknologi bidrager til at gøre de korte afstande endnu kortere. I international sammenhæng kan Danmark ses som en meget homogen og meget tæt-integreret region i sig selv. Alligevel er der nogle paradokser, der fortjener belysning. Danskerne hører til de mest jobmobile men også til et af de mindst territoriobile folkefærd i verden. Man er parat til at skifte job, men tilsyneladende ikke til at flytte et andet sted hen i Danmark. Medierne er fyldt med historier om de tilsyneladende store regionale skævheder i Danmark. Det kan dokumenteres, at løn- og uddannelsesniveauer, boligpriser, kriminalitetsrater og politisk-ideologisk tilknytningsforhold varierer fra den ene ende af landet til det andet. Hertil kommer, at landby, selvstændighedskultur-karrierekultur og Jylland-Sjælland distinktioner eksisterer i bedste velgående i danskerens selvopfattelse, manifesteret gennem forskellige dialekter og kulturelle udtryksformer.

Jo, der er så sandelig meget om snakken – det lille land Danmark er ved nærmere eftersyn

en heterogen størrelse, hvor begrebet udkantsdanmark har et reelt indhold. Politisk skræver man, så bukserne næsten ikke kan holde: På den ene side ønsker man at skabe tidssvarende levevilkår og skaffe en offentlig og privat service på landet og i yderområderne, som modsvare byernes tilbud. På den anden side er det uomgængeligt at bevare det særegne, understøtte stedets magi, respektere den lokale ånd og drivkraft og gøre landbefolkningen til herrer over deres eget liv og rum.

Udkantsdagsordenen er i den grad international, og det er ikke kun i Danmark, at der skal tages stilling til døende landsbyer og landbrugsrelaterede miljøudfordringer i landdistrikterne. Der er hårdt brug for, at EU's nye strukturfondsordninger, som skal træde i kraft i 2014, ikke blot bliver en copy-paste af tidligere politikker. Der skal reel og radikal nytænkning til, og den kommer – blandt andet, men ikke kun – fra landbefolkningen selv.

Gæsteredaktør på dette temanummer er professor *Anne-Mette Hjalager*, som blandt andet forsker i erhverv og innovation i landdistrikter, turisme, samt fysisk planlægning og derudover er centerleder for Center for Landdistriktsforskning ved Syddansk Universitet.

I indledningsartiklen beskæftiger *Ulrik Kjær* sig med geografiens politiske potentiale. På

trods af at globaliseringen øjensynligt skulle have gjort bevægelser og tanker i tid og rum mindre relevante kan det dokumenteres, at der udspilles endog meget barske politiske kampe på tværs af regionale skel. Der er tale om geografisk vækst- og velfærdspolitik, der ikke umiddelbart afspejler sig i de klassiske partipolitiske skillelinjer. I *Villy Søgaards* bidrag, tages et opgør med en påstået metropolisering. Baseret på de sidst tilgængelige data kan det konkluderes, at faldende transport- og kommunikationsomkostninger har været gunstige for beskæftigelsen og befolkningsudviklingen i landets mellemstore byer. Der er opstået et nyt byhierarki, hvor det ikke nødvendigvis er de allerstørste byer, der placerer sig øverst. *Hanne Wittorff Tanvig* fortsætter denne diskussion i sit fokus på udviklingspotentialer i »det nye landbrug« herunder behovet for at udvikle forretningsmodeller, der bygger bro mellem by og land. I det sidste temabidrag redegør *Jørgen Møller* og *Esben Norby Clemens* for, hvilke konsekvenser det måtte have, at et område klassificeres

som »yderområde«. På den ene side er det klart, at yderområdeudpegnin g virker direkte stigmatiserende og som en nedvurdering af de mennesker, der bor og arbejder i disse områder. På den anden side er udpegnin g til yderområde altid fulgt op af et politisk ønske om at iværksætte forskellige hjælpeprogrammer og indsatser.

Dette nummer af tidsskriftet slutes af med *Lars Billes* politiske kronik for andet halvår 2010. Herudover introduceres der en ekstra dimension i anmeldelsessektionen. De gængse boganmeldelser tilføjes nu et længere review, hvor der gives mulighed for at diskutere de bredere forsknings- og samfundsmæssige perspektiver i udvalgte værker. Denne gang skrives reviewet af *Henrik Breitenbauch*.

Martin Marcussen
Ansvarshavende redaktør

Anne-Mette Hjalager
Temare daktør